

ПІДСУМКИ РОБОЧОЇ ЗУСТРІЧІ О.ЛУКАШЕНКА¹ ТА В.ПУТІНА 9 ВЕРЕСНЯ Ц.Р.: ВИСНОВКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

В. В. Ярмоленко, головний консультант відділу зовнішньої політики
центру зовнішньополітичних досліджень НІСД

Висновки

Ухвалення «союзних програм» інтеграції в рамках Союзної держави главами РФ та Білорусі (РБ), що відбулося на тлі початку спільних командно-штабних навчань (СКШН) «Захід-2021», мають продемонструвати зовнішньополітичні успіхи керівництва РФ, зокрема задля збільшенню електоральної підтримки партії «Єдина Росія» напередодні парламентських виборів до Державної думи РФ 16-19 вересня ц.р.

Асиметричність розмірів та структури економік Росії і Білорусі, залежність білоруської економіки від імпорту російських енергоносіїв та сировини за умов єдиного економічного простору створюють умови для фактичного отримання контролю російським капіталом над стратегічними промисловими підприємствами Білорусі. У випадку реалізації такого сценарію, це додатково звужить поле для маневру у стосунках РФ для керівництва Білорусі, а також посилить ризик використання білоруських підприємств для економічного тиску на Україну.

Єдиний економічний простір в рамках Союзної держави обмежить доступ українських товарів на ринок Білорусі. Тісна воєнно-політична та зовнішньополітична взаємодія Росії та Білорусі, декларована інтеграція секторів безпеки та оборони («спільний оборонний простір», «зовнішній периметр Союзної держави») посилює безпекові виклики для України з північного напрямку.

9 вересня ц.р. у Москві відбулася робоча зустріч О.Лукашенка та президента Російської Федерації В.Путіна, під час якої на вищому політичному рівні було ухвалено 28 «союзних програм» із поглиблення інтеграції у рамках Союзної держави. Ця зустріч є проміжним підсумком активізації діалогу щодо майбутнього Союзної держави, що спостерігалася від початку політичної кризи в Білорусі (з серпня 2020 р.). Затвердження документу відбулося на тлі посилення санкційного тиску на керівництво Білорусі з боку західних держав у відповідь на значні обмеження

¹ Україна офіційно не визнала результати виборів президента РБ 9 серпня 2020 р. та легітимність статусу глави Білорусі О.Лукашенка.

опозиційної діяльності та міграційну кризу на кордоні РБ та держав-членів ЄС.

Додатковим чинниками, що посилюють інформаційний ефект домовленостей, стали початок запланованих стратегічних командно-штабних навчань «Захід-2021», частина яких відбудеться на території Білорусі за спільної участі збройних сил РФ та РБ, а також приліт на військовий аеродром у м. Баранович літаків Су-30 СМ військово-космічних сил РФ, які стануть складовою учбово-бойового центру з підготовки військово-повітряних сил та сил протиповітряної оборони Росії і Білорусі, а також нестимуть чергування зі спільної охорони Союзної держави.

За підсумками переговорів глав Росії та Білорусі відбулася прес-конференція, на якій було озвучено основний зміст «союзних програм» та позиції сторін.

Основні тези президента РФ В.Путіна:

- ухвалені 28 «союзні програми» («дорожні карти») повинні уніфікувати законодавства Росії та Білорусі у різних сферах економіки, вирівняти умови діяльності господарських суб'єктів двох держав, сприяти побудові єдиних фінансових та енергетичних ринків, транспортного простору, формуванню та реалізації спільної промислової та сільськогосподарської політики;
- проведення єдиної макроекономічної політики стане кроком до подальшого запровадження єдиної валюти Союзної держави;
- передбачається створення рівних умов для діяльності «господарських суб'єктів» обох держав на території Росії та Білорусі;
- гармонізація митного та податкового законодавства передбачатиме спільні принципи стягування опосередкованих податків та впровадження інтегрованої системи адміністрування опосередкованих податків в рамках Союзної держави;
- визначено спільні орієнтири формування у перспективі єдиної грошово-кредитної політики, здійснення валютного регулювання, інтеграції національних платіжних систем та створення спільного платіжного простору в рамках Союзної держави;
- досягнуто домовленості щодо ціноутворення на російські енергоносії для Білорусі: ціна на російський природний газ до кінця 2022 р. залишиться на рівні поточного року (128,5 дол. США за куб. м);
- до 1 грудня 2023 р. буде підписано документ щодо створення об'єднаного ринку газу в рамках Союзної Держави: **передбачається укладання договору щодо об'єднання ринків нафти та нафтопродуктів, а також договору щодо єдиного ринку електроенергії;**
- реалізація союзних програм повинно стати важливим етапом у процесі створення єдиного економічного простору між Росією та Білоруссю відповідно до Союзного договору 1999 р.;
- СКШН «Захід-2021» мають велике значення для подальшого формування **спільного оборонного простору та забезпечення безпеки Союзної держави на «зовнішньому периметрі»**. Ці навчання не спрямовані проти будь-якої третьої сторони, однак, відбуваються у відповідь на активне нарощування військової присутності НАТО біля кордонів Союзної держави;
- уряд Росії з вересня 2021 р. по кінець 2022 р. надасть приблизно 640 млн. дол. США кредитної підтримки для Білорусі.

- Умовою подолання міграційної кризи на кордонах з державами ЄС є налагодження прямого діалогу з офіційним Мінськом щодо вирішення цього питання.

Основні тези президента РБ О.Лукашенка:

- Росія та Білорусь досягли значного прогресу у поглибленні військово-політичного союзу;
- додатковим стимулом для прискорення інтеграції в рамках Союзної держави стали негативні соціально-економічні наслідки пандемії COVID-19;
- СКШН «Захід-2021» є відповіддю на поведінку західних держав, пов'язану з реакцією на хвилю нелегальної міграції з боку Білорусі та концентрацією військ НАТО біля кордону з РБ («брязканням зброєю»)
В інтерв'ю для Білоруських ЗМІ 12 вересня О.Лукашенко заявив що під час переговорів з В.Путіним було піднято також питання про закупівлю російських зенітно-ракетних комплексів С-400 «Тріумф» для ЗС РБ.
- Союзна держава –це основна модель подальшого розвитку інтеграційних процесів в рамках СНД;
- у разі виникнення «суспільного запиту» буде здійснена тісніша політична та військова інтеграція в рамках Союзної держави;
- запровадження єдиної валюти Союзної держави залежатиме від визначення єдиного емісійного центру;
- країни Заходу не виконують власні зобов'язання щодо прийняття біженців з Афганістану та країн Близького Сходу, які намагаються прибути до ЄС через територію Білорусі, а ***запровадження санкцій проти уряду Білорусі лише загострює міграційну кризу.***

10 вересня ц.р. у Мінську на засіданні Ради міністрів Союзної держави було ухвалено вказані союзні програми на рівні урядів. Остаточне підписання їх тексту відбудеться на засіданні Вищої державної ради, яке відбудеться наприкінці жовтня – на початку грудня ц.р.